

Murška Straža

Glasilo obmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravnništvo v Gornji Radgoni,
Spodnji Griz št. 7, I. nadstr. I. Telefon št. 7.
Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsak petek zjutraj in stane s poštnino
vred za celo leto 48 K, za pol leta 24 K, za
četrt leta 12 K. Posamezna številka stane 1 K.

Inserati: Ena šeststolpna petitvrsta (prostor
3 mm visok in 45 mm širok) K 1-50. Pri večkratni
objavi primeren popust.

Kmetско pismo.

II.

Ako človek opazuje današnje razmere in razmišlja o njih, mora spoznati: Narodi so podobni bolniku. Leži na postelji; vsi znanci mu prihajajo v obiske in vsak nasvetuje kakšno zdravilo. Noben ne ve, da mu večno besedičenje o bolezni najbolj škoduje; da mu je predvsem potreben mir, dobra volja in zaupanje v življenje. Tako prihajajo tudi med kmete številni oznanjevalci političnih nauk; vsi govore o enem in istem, vsak ima kopo programov, obljub in pa dokazov proti svojemu nasprotniku; a noben noče povedati, da vsa ta politična zdravila ne bodo izboljšala kmetškega položaja, ako ne bo imel kmet dovolj miru za podrobno gospodarsko delo, če ga društva in časopisi ne bodo izobraževali, če bodo kmetijske organizacije samo igračka v rokah politikov. Danes, ko leži na gospodarskem in prosvetnem polju toliko potrtem in razvalin, ni nikogar, ki bi ljudstvo opozoril na čudovito moč, edino uspešno zdravilo, katerega pa ne prinaša noben izmed oznanjevalcev političnega zveličanja: na vzajemnost. Vzajemne pomoči in vzajemnega dela je treba ljudem, da znova postavijo prejšnje gospodarske razmere in da na njih s pomočjo zadnjih pridobitev nadaljujejo svoj razvoj!

Če mravljam razdereš gnezdo, bodo že v drugem hipu vse na delu, da popravijo, kar je razdrtega. To vzajemno delo majčkenih bitij bi moralo tudi nas bodriti k vzajemnemu delu in vzajemni pomoči v prepotrebnih gospodarski obnovi izza velike svetovne vojne. Priroda nam daje celo vrsto lepih primerov, ki kažejo, da polaga večjo važnost na vzajemno pomoč kakor pa na medsebojen boj. Razne vrste ptic in živali žive v lepi slogi skupaj in se vzajemno branijo proti skupnemu sovražniku. Prirodoslovci navajajo nešteto dokazov, da so se razne živali, ki se sicer brigajo vsaka za svojo vrsto, zedinile tam, kjer je šlo za skupno korist. Kako bi pač izgledala človeška družba, če se ne bi v vsakem plemenu našli posamezniki ki so znali premagati plemenska nasprotja in zediniti več plemen k skupnemu delu? Vzajemna pomoč je

naravni in socialni (družabni) zahon.

V življenju raznih narodov so si stekle največjih zaslug tiste organizacije, ki so slonele na načelu vzajemne pomoči. To so predvsem zadrage. Iz zgodovine starih Slovanov je znano, da so živeli v zadrugah. Še danes najdemo te zadrage v nekaterih delih Hrvatske in Srbije. Na Ruskem so se ohranila skupna zemljišča, katerih lastnik ni noben posameznik, temveč vsi skupaj. Tem zemljiščem pravijo „mir“. Prvotna, naravna zadruga se počasi umika, a ker življenje ne more biti brez vzajemne pomoči, se zadruga pojavlja v obliki, ki bolj odgovarja sodobnim gospodarskim in kulturnim razmeram. To je združništvo.

Združništvo je največji in najbolj odkritosrčni prijatelj kmeta. Kdor gre med ljudstvo z združno mislijo, ljubi bolj druge kakor sebe, in če ga tudi v začetku ne umevajo in ne cene, mu bodo prejalislej dali prav in po smrti ga bodo gotovo cenili radi njegove vzorne ljubezni do ljudstva.

Danski kmet, ki izmed vseh v Evropi stoji najboljše in daje svetel vzor vsem drugim, naj priča slovenskemu ljudstvu, da je rešitev kmeta edinole v dobri, združni kmetški organizaciji, ki jo more ustvariti le izobražen, samozavesten kmetški narod. Poslušajmo, kaj piše o tem dr. K. Slanc v svoji lepi knjigi „Zadruga“ (Gorica 1913).

„Zadruga je danes država v državi, in v tej združni državi je danski kmet vladar; pa je tudi vladar celokupne države.“

„Zadruga je tam analfabetnega kmeta spravila v šolo in dala učiti fante in dekleta kmetijskih ved. Kako lep je pogled na to mladino in starejše, ki poslušajo učene učitelje kmetije in tako tekmujejo med seboj, kdo bo kaj boljšega pridelal doma, na polju, travniku, vinogradu in v hlevu ter to poslal na rastavo!“

„Boj proti zapuščenosti in nevednosti je vedno energičnejši, kajti ta kmečki združni narod ve dobro, da je izobrazba mase temelj vsega dobrega, temelj napredka in moči.“

Državna meja določena do Prekmurja.

Maribor, 23. januarja.

Mednarodna razmejitvena komisija je v glavnem dovršila svoje delo. Določila je mejo od Kokošnjaka do Mure.

V prvem delu tega odseka je naša država pridobila Jarčev hrib. Ta je važen v vojaško-obrambnem oziru zlasti zaradi elektrarne v Fali.

V drugem delu pa je naša država izgubila lep del Slov. goric. Velik del občin Spičnik in Slatina pri Svečnici, deli občin Klanci in Št. Ilj so pripadli Avstriji. Pri Sv. Duhu pripade cerkev nam, šola pa Avstriji (!). Cerkev Sv. Jurja je tik meje. Od Št. Ilja dalje teče meja po stari okrajni med mariborskim in lipniškim okrajem.

V izgubljenih občinah žive v ogromni večini Slovenci. Med njimi vlada silno ogorčenje zoper določbe te komisije. Tudi v gospodarskem in upravnem oziru je nova mejna črta zelo pomanjkljiva.

Do Mure imamo tedaj mejo določeno. Mura pa ostane nespremenljiva meja; komisija določi samo tok reke, ki bo zaznamovan kot mejna črta. Izključeno je, da bi se ob Muri kaj izpremenilo; v tem slučaju bi se morala meja odcepiti že pri Št. Ilju in teči globoko v Slov. gorice. Vprašanje takozvane Apačke kotline je rešeno.

Komisija bo nadaljevala svoje delo ob prekmurski meji. Tudi v tem odseku ne bo izprememb, ker teče mejna črta po stari meji med Ogrsko in Avstrijo.

Napad na jugoslov. vojake.

Apače, dne 22. januarja 1921.

V Apačah so nedavno 14. t. m. aretirali 8 oseb, izmed katerih je 6 obdolženih napada na jugoslov. regularno četo. Zadnja „Deutsche

Ypsilon.

(Dalje)

Ključ.

Šaljiva povest.

IV.

Ko je dolgonoga Julčka prižgala svečo, se ji je zdelo, da vlada v kleti sveži vonj po izgoreti lojnici in da tudi posoda ne stoji na pravem mestu. Naglica ki se jo je razodeval njen obraz in njene hitre kretnje, je tokrat premagala trmoglavost brumnost, s katero je sicer preresetavala vsako tuje dejanje in je brez daljšega ugibanja skočila k sodu, si z dolgim steklenim zajemalnikom zajela dobršno mero vina, ga natočila v vrč in začela piti z naglimi požirki, kakor da hoče v kratkem času potegniti kar največ va se. No to si je oddahnila in zamrmrljala v precej razigranem razpoloženju, ki je nastopilo že v trenutku, ko je prišla za vinski vrč in ga približala ustnicam:

„Oh, ko bi le imela več časa... Pred materjo ne bom mogla piti... No, dajmo še... Klok... klok... Oh, to je kapljica...“

Medtem, ko se je „abstinentka“ Julčka naslajala s prepovedanim sadom, je oče Janž skrit za sodom premišljeval strašno vrtoglavo usode. Kaka smola! Zdelo se mu je, da se je hipoma iztreznil in da ga je ves pogum pustil na cedilu. Kljub težki skrbi za lastno usodo pa se mu je zganila nekje globoko v notranjosti hudomušna žilica in se pridružila vedno bolj drzni nevoščljivosti, ter je pričel modrovati:

„Le glej jo, azistentko!“ Če doma pride na mizo polič vina — redek ko pravilno žigosan bankovec — našobi Julčka svoje široke ustnice, zavilne nos, naguba čelo in pravi skozi nos: „Alkohol je strup... Jaz že ne pijem, o, tega pa ne... To strogo načelo ji seve ne brani, da ne bi tupatam „poskusila“ iz kozarca, dasiravno po vsakem požirku zaničljivo spači obraz, češ, zla se izogibaj!... Preklicana reč — je nadaljeval oče Janž za sodom, ko je zopet klokotal nov vinski naliv po Julčkinem grlu — glej jo, kako zdaj pije! Ko bi ji samo mogel povedati v obraz...“

Tukaj so se Janževe misli naglo pretrgale, zakaj v klet je stopila z velikim hrupom in mogočna kakor nebeški voznik Elija Janževa boljša polovica, dolga Katra.

„Mati, mati“, je zavpila Julčka, ko so Katrini trdi koraki udarili ob prag, „jaz sem že natočila. Ali naj še malo dopolnim?“

Janž je slišal da je Katra stopila k Julčki, prišla za vrč ter zaropotala s svojim medvedjim glasom:

„Ne, za dom je dovolj. Ne smemo ga razvaditi!“ Na to pa se je njen glas znižal, postal za spoznanje prijetnejši in je dejala Julčki:

„Julčka, natoči sem-le. Veš, doma ne bo mo-goče... saj veš... Ali si si že privoščila?“

„Kaj pa hočete, mati? Ste že pozabili, da jaz ne pijem?“ jo je ogorčeno zavrnila dosledna Julčka Julčka in natakala v čašo, ki jo je menda držala v

roki dolga Katra.

Ta je na to previdno umolknila in se je ponovil šum, kakor ga je že poslušal Janž pri Julčki. Bilo je jasno, da se je obema mudilo domov.

Življenje je zares čudna reč. Tako lepo si urediš svoje zadeve, pa pride vmes čisto brezposmemben slučaj in ti obrne vse narobe. To resnico je spoznal tudi naš skriti Janž, zakaj zgodilo se je nekaj, kar je obrnilo njegove zmagoslavne načrte v popolnoma drugo smer in čemur se morajo čitatelji zahvaliti, da dobi naša povest ravno proti koncu prav žalosten ton.

Bilo je tako: Janž je kihnil. Kihanje ni prepovedana reč, saj tudi na kraljevem dvoru kihajo in si brišejo nos. Narava je pač narava. Janž je v boljših razmerah kihal in škropil sem in tja, kakor je že hotela narava, ali tokrat ga je spravil ta nepričakovani izbruh v neverjetno zadrego in ga sunil v srce, kakor da bi mu kdo zaril nož pod kožo. Ni treba niti naglašati, da je še v tistem hipu nastal tudi v kleti popolnoma nov položaj, ki ga lahko na kratko označimo tako-le:

Dolgi Katrini je padel vrč iz rok in se razbil na tleh. Iz njenega grla se je oglasil uprav živalski krik, ki je imel pomeniti: „Kaj je?“

Julčka je bila nežnejše narave in je zacvilila s tankim glasom, pa še precej razločno: „Jezus nazarenski, kdo je?“

To je bilo prvih pet sekund.

Naslednjih pet sekund je Julčka skočila na prag

Grenzwacht" je napravila iz teh aretacij velik političen dogodek in v članku „Wieder ein slowenischer Vertragsbruch“ siplje na nas Slovence ogenj in žveplo, grozeč jugoslov. državi z dunajskim ministrstvom za zunanje zadeve, ki bo baje storilo diplomatske korake v Beogradu.

Da bo slovenska javnost pravilno poučena o tej zadevi, ugotavljamo nastopno: Dne 6. februarja l. 1919 je prišla službeno v vas Žepovce pri Apačah vojaška patrula na konjih, se ustavila pred gostilno Schober in naročila gostilničarki, naj pripravi za vsakega vojaka skodelico kuhanega mleka. Gostilničarka je mleko res kuhala, a tako dolgo, da je njenemu možu Antonu Schobru uspelo zbobnati skupaj celo vas, ki je na to z orožjem napadla patrulo, ubila enega vojaka ga vrgla v Muro, druge tri pa težko pretepla (med njimi zlasti narednika Tržiča) in jih odvedla v Purklo, od tam pa v Gradec, kjer so jih izpustili šele na posredovanje našega diplomatskega zastopnika.

Dopisnik „Deutsche Grenzwacht“ je zadevo zasukal tako, da so naši vojaki z gorečimi cigaretami vdrli v cerkev in začeli ljudi izživati.

Ne bomo se prerekli, koliko so navedene aretacije v soglasju z mariborsko pogodbo, ki je za Nemce veljala le takrat, kadar so jo obračali proti nam, sicer pa so jo ob vsaki priliki prekršili. Apačka kotlina nam je priznana po mednarodno veljavni mirovni pogodbi; tu je naša državna oblast suverena in nima nobene druge države pravice, da se vmešava v njeno sodstvo. Če so obdolženci res zakrivali uboj dotičnega vojaka, tedaj spadajo samo pred sodišče, ker ga niso zakrivali kot vojaki, temveč kot navadni banditi. Ako niso krivi, jih bo sodnija izpustila na prosto. Sicer pa se čudimo, da so gostilničarju Schoberju naše oblasti dopustile izvrševanje obrti in dale priliko, da je zbiral pod svojo streho protidržavne življe.

Pokojnina vojnih invalidov in sirot — nove doklade.

Z ustavitvijo izplačevanja naklonitev koncem oktobra 1920 l. je ostala velika večina najpotrebnejših družin onemoglih invalidov ter vojnih vdov z nepreskrbljenimi sirotami ob malenkostni voj. pokojnini brez najnujnejših sredstev za preživljanje. Pač je dobila deželna vlada v Ljubljani nalog, da od novembra 1920 izplačuje dodatke po članu 14 „Uredbe o začasni pomoči invalidom in družinam padlih vojakov“ z leta 1929. Ti dodatki, ki naj bi bili nadomestilo za prejšnje naklonitve, znašajo, ako je podan dokaz siromašnosti, mesečno poleg dosedanjih penzij, ki jih izplačuje Voj. pok. likvidatura: za invalida s 25 do 50% invalidnosti 19 K, za invalida s 76 do 100% invalidnosti 10 K, za invalida preko 100% invalidnosti 30 K.

Za vsakega nepreskrbljenega otroka in-

validovega do dovršenega 16. leta starosti po 8 K. Sirote brez očeta in matere iz ene družine, bi dobivale: ako je ena — 48 K, ako sta dve, skupaj 72 K, ako so tri, vse tri skupaj 96 kron; vsaka nepreskrbljena sirota preko treh še po 3 K. Družine padlih: z 1 do 3 članov, od katerih sta eden ali dva nepreskrbljen otroka do dovršenega 16. leta še po 8. kron. Invalidom in družinam, ki plačujejo za stanovanje najemnino, se povišajo navedeni osnovni dodatki za 25%.

Te doklade so tako malenkostne, da jih ljubljanska deželna vlada ni mogla priznati in jih tudi ni začela nakazovati, temveč pričela takoj akcijo pri merodajnih belgrajskih oblastvih za primerno zvišanje doklad, ki bi odgovarjale sedanjim življenjskim razmeram. Dosedanji uspehi so povoljni in pričakovati moremo v kratkem tozadevne zadovoljive naredbe. Nove doklade bodo izplačane naknadno za vse mesece od ustavitve naklonitev dalje od Voj. pok. likvidature v Ljubljani. Razumljive so pritožbe prizadetih strank, ki čakajo nestrpnost na ureditev preskrbe, priznati pa morajo preskrbljenci tudi deželni vladi dobro voljo, da skuša urediti to zadevo kar najhitreje in čim najugodnejše. Potrpe naj torej še kratek čas, ker njihova stvar je v najboljšem teku.

Jugoslovenska Matica.

Jugoslovanska Matica je slednjič našla primerne razumevanja v različnih krogih naše države in s tem je stopila v novo fazo svojega razvoja. Med Slovenci smo začeli s to organizacijo prvi in vsled tega smo se tudi morali boriti z vsemi začetnimi težavami, seda sej pa pričanja organizacija na širšo skalo in tudi pri nas moramo gledati, da se tesneje organiziramo, poživimo, kar je omrtno in vzdržimo, kar smo naredili. Mariborska podružnica je srečno prestala to prvo dobo, šteje 1446 članov, ter ima za začetek dobro urejeno pisarno. Hvala našim železničarjem, ki so jo vzeli gostoljubno pod streho in ji omogočili delovanje; brez njihove pomoči bi bila komaj životarlila. Hvala tudi vsem drugim, ki so sodelovali, često z veliko požrtvovalnostjo. Mariborska podružnica kot najmočnejša posestrima, mora stati na strani manjšim podružnicam in jim pomagati na noge. To bo storila radevolje vsem, ki hočejo biti z njo v stikih.

Po dosedanjih izkušnjah mora vsaka podružnica imeti redno pisarniško poslovanje in zato je treba pisarne. Kjer ni toliko članov, da zamorejo vzdrževati pisarniško moč, ki izvršuje ta posel stalno vsaj kot stransko opravilo in je zato plačana, naj se ne vstanovi podružnica, ampak samo poverjenišvo najbližje podružnice. Pisarna mora imeti evidenco članov in vplačane članarine in oskrbovati tozadevno korespondenco. Pisanja se nabere kmalu jako veliko. Dalje naj se osredotoči v pisarni delo z izseljenci in begunci, kar istotako spada v delokrog Maticice. Daljni gostje naše države, a tudi drugi slovanski gostje, katere znese pot v mesto, kjer se nahaja Matica, naj dobijo pri nji prve informacije, prijazen

obraz je ovenčal svet zmagoslavnega smeha.

Katro je zgrabila sveta jeza in je znova zavihetela kol ter jih priložila nekoliko na hrbet svoje brezpravne polovice.

Julčka pa je pripravljala že med to ofenzivo, ki je bila ena izmed najtežjih v vsej dobi Janžovega zakonskega vojskovanja, „diplomatske korake“, uvidevajoč, da je vojaška zmaga tokointako gotova:

„Kje ste pa vzeli ključ? Kako ste mogli priti v klet?“

Te besede so bile povod, da je Katra ustavila svoje pregoreče udrihanje in se oprla na kol kakor Aleksander na svoj meč, ko je presekala gordijski voz:

„Kje si vzel ključ?“ je pristavila zapovedujoče še ona.

Janž je komaj prišel k zavesti in do glasu, ali oči si ni upal dvigniti. Rekel je spokorno:

„Delajte, kar hočete!“

Katra si ga je začela ogledovati natančneje in je pri tem opazila, da mu moli iz žepa nov ključ. Sunkoma je segla po nj ter ga postavila proti sveči.

„Nov ključ! Ti prevejanec, ti! Ali čakaj — še boš plačeval svojo hudobo, še!“

Janž se je to zdelo popolnoma naravno.

Kmalu na to so zapustili klet. Janž je šel tih in popolnoma vdan par korakov pred ženskama.

Luna je sijala in mu gledala v obraz, kakor da bi se mu hotela tudi ona narogati.

To leto Janža ni obiskal njegov patron. Upajmo, da bo v novem letu več veselja.

sprejem in vso ono pomoč, katero jim zamore izkazati. Pisarna Maticice naj bi pomagala tudi pri vsakem narodnem delu, pri vsaki narodni prireditvi, naj bi šla tozadevno na roke organizacijam, društvom in strankam, kadar gre za 'narodno stvar. Seveda se mora izogibati skrbno, da ne zabrede v politično strankarske boje in se ji ne more tozadevno ničesar z opravičenostjo očitati. Ne more torej pomagati, ako gre za strankarske zadeve, tudi ne more sodelovati pri nobeni prireditvi, ki ima politično strankarsko obilježje. Drugače pa naj pomaga pri vsaki narodni stvari, stoji na strani zlasti osebam zasedenih krajev. Pisarna Maticice naj bi bila nekako središče in ognjišče vsega narodnega življenja, naj bi bila prijazen kotiček, kjer bi našel vsak zatirani rojak vsaj dobro besedo in če mogoče tudi dober nasvet. To narodno vprašanje pa moramo vzeti v njegovem najširšem in najblažjem pomenu, kot življenjsko vprašanje zatiranih in trpečih množic in torej tudi kot proletarsko vprašanje.

Seveda bi bil to samo neki ideal, katerega ne bomo dosegli, a ki nam mora biti pred očmi. Podružnice — posestrime, ki žele biti v stikih z mariborsko podružnico, vabimo, da se ji približajo. Veliko za enkrat pomagati ne moremo, vendar bodo medsebojni stiki lahko koristni. Ako potreba, pomoremo urediti pisarno ali prevzamemo za manjše podružnice različna pisarniška dela. Ako želi, pošljemo človeka, ki jim pojasni mariborsko delovanje in izkušnje, ki so se naredile. Vsekakor bi bilo želeto več medsebojnih stikov med Maticičnimi podružnicami na Štajerskem in urediti kolikor mogoče enotno delovanje. Vse, ki delujejo po Štajerskem pri Matici, vabimo, da si, ako jih pripelje pot v Maribor, ne odrečejo obiska naše pisarne, Sodna ulica 32, da se vsaj medsebojno spoznamo.

Izseljevanje v Ameriko.

V zadnjem času so začeli ameriški časopisi v kar najbolj črnih barvah opisovati razmere v naši kraljevini. Rojaki v tujini vabijo vsled tega svoje sorodnike k sebi, pošiljajoč jim vozne liste. Visoki dnevni zaslužek od 6 do 12 dolarjev na dan in vabilo rojakov zapelje marsikogar, da se poda na pot za srečo, ne da bi poznal razmer onostran morja. Le premnogo jih doživi britko razočaranje. Izseljevanje v Ameriko je po vojni v vseh evropskih državah zelo naraslo. Kljub visokim dnevnim zaslužkom pa se vračajo mnogi v domovino, ker niti s takim zaslužkom ne morejo izhajati. Druginja v Ameriki je v primeri z našimi cenami veliko večja. Cene živil obleke in obuvala so dosegle neznosno višino. To pa ima posledico, da občinstvo kupuje le najpotrebnejše reči, dočim si drugih tovarniških izdelkov ne more nabavljati. Ker pa ne gre blago v promet, so začele tovarne delo ustavljati in odpuščati delavstvo. Zavladala je splošna brezposelnost. Število brezposelnih narašča dan za dnevom. Vsled valutne razlike izvoz ni mogoč, ker je blago v drugih državah cenejši in tako se bo brezposelnost v bližnji bodočnosti le še povečala.

Vrhu tega je potovanje v Ameriko združeno z najrazličnejšimi neprilikami in nevarnostmi. Jugoslovanski delegat v Trstu poroča sledeče:

1. „Družba Cunard Linie“ pušča potnike v Trstu na cedilu ter jih noče sprejeti na krov z izgovorom, da je parnik že prenapolnjen.

2. V Trstu ostalim potnikom družba noče vrniti denarja za vozni listek, da bi mogli domov; čakati morajo na prihodnji parnik, izpostavljeni bedi in boleznim;

3. Ti potniki postanejo često žrtev, brezvestnih ljudi. Navadno se okradeni do zadnjega vinarja in v stiski ter obupu se prepuste sumljivim agentom, ki jih zapeljejo v Afriko ali v kako francosko kolonijo.

4. Agenture izdajajo vozne liste tudi osebam, ki znajo ne brati in ne pisati. Tem in pa onim, ki ne dokažejo, da niso bili v vojni proti antanti, ameriški konzulat ne vidira potnih listov. Po zakonu združenih držav ameriških se smejo priseliti dalje le popolnoma zdravi ljudje, ki pa se morajo izkazati tudi z izdatnejšo vsoto ameriškega denarja.

Kdor ne zadosti vsem pogojem, se mora vrniti, kar povzroči ogromne stroške, ali pa postane žrtev agentov, ki ga odvedejo v neznane kraje, kjer so izpostavljeni največjemu izkoriščanju; mlajše ženske pa so prodane v hiše prostitucije.

Občinstvo se opozarja, da trezno premisli, preden se odloči za izselitev. Ni nikakega vzroka bežati iz domovine. Naša valuta se dviga in kakor hitro so uredi carinsko vprašanje, bo začela domača industrija zopet v popolnem obsegu obratovati. Dela bo dovolj in kruha v naši državi tudi ne manjka. V Ameriki najde srečo le malo kdo, v domovini pa vsak, kdor hoče delati.

Obmejni Slovenci, širite svoje glasilo „MURSKO STRAŽO“

ter zavpila z istim cvilečim glasom: „Na pomoč! Tat je v kleti.“

Dolga Katra je v teku teh pet sekund zbrala ves svoj pogum in se razkočarila proti zadnji strani kleti, odkoder je prišel nepričakovani glas človeškega grla: „Čakaj, kosti ti polomim, kdorkoli že si!“

Janž ni v teh desetih sekundah ničesar mislil ne čutil in ne videl.

Dolga Katra je pobrala velik, močan kol, ki je ležal blizu vrat, ga zavihetela v zrak in se počasi, s previdnostjo avstrijskih generalov, pomikala naprej. Julčka ji je sledila, v primerni razdalji od duri in svetila s svečo.

Janž se je kakor po nagonu še tesneje stisnil k sodu, tako da je bil njegov obraz docela skrit.

Brežčutno, nemo je čakal, naj se zgodi, kar je zapisano v knjigi usode.

In res se je zgodilo: ko je dolga Katra ugledala obrise čepečega moža, ki se ni niti zganil, je v eni sekundi odločila bitko, zakaj spoznala je, da se neznani sovražnik noče braniti. Ne vprašajoč kdoda je in kaj hoče, je napravila pravi pravcati naskok in težki udarci kola so prileteli na sključeni hrbet ubogega Janža.

Poraz je bil popoln.

Nenadoma je črni mož skočil kvišku in ... Katri so za trenutek omahnile roke, Julčki pa bi skoraj padla sveča iz rok.

„Janž!“ je bruhnilo Katri iz prsi.

„Oče“ se je začudila Julčka in silno obledela

Političen položaj.

V Beogradu velja pravilo: počasi a gotovo; ali pa je res tako gotovo, kakor je počasi, o tem smo vsi v dvomu. Ustavodajna skupščina je zadela ob poslovniki in tu običajala. Zviti Nikola Pašić zaman napenja svoje državniške zmožnosti, da spravi voz dalje; danes skuša pripreči muslimane, jutri zemljoradnike, potem vihti bič nad komunisti — a položaj je vedno enak in nesrečna kriza se vleče dalje. Vlada nima večine, par ministrskih stolcev je praznih, večina Hrvatov in Slovencev se nahaja v opoziciji. Ta dejstva so trd oreh, ki ga ne bo lahko vgrizniti in mu priti do jedra. — Finančno ministrstvo bo zasedel prof. Komanudi (demokrat). — V torek je imela konstituenta svojo šesto sejo. Poročal je odbor za revizijo poslovnika. Ta odbor je sklenil, da mora prisega ostati, izpremene pa se nekatere nebištevne točke. — Radić je v ostri obstrukciji. Kake koristi ima od tega hrvatsko ljudstvo, o tem najbrž ne razmišlja. Soditi je, da je sam prepričan o tem, da bo s svojim demagoštvom žel malo uspehov in da se bo prejalislej moral prilagoditi dejanskim razmeram. — Nekateri listi poročajo da se bodo v kratkem vršile v Sloveniji občinske volitve.

V Parizu se je dne 24. t. m. sestala konferenca antantarskih mogotcev. Prišli so, da se posvetujejo v važnih mednarodnih vprašanjih. Prvo poročilo pravi, da so se visoki gospodje že naprej sporazumeli. Videti je, da vlada med njimi lepa sloga, kadar gre za tujo kožo. Predvsem jih zanima vprašanje Nemčije. Ta velika država, ki ji z neverjetno lahkoto celijo številne vojne rane, noče izvršiti vseh določil mirovne pogodbe. Zlasti razorožitve napreduje zelo počasi. Dalje se bodo pečali s turško mirovno pogodbo, ki jo ogrožajo dogodki v Mali Aziji. Velevažna bo tudi razprava o kreditu Avstriji. Baj je hočejo dovoliti kredit 25 milijonov dolarjev s čimer bi podaljšali njeno življenja nekako do 30. junija t. l.

Zastopane so Anglija, Francija in Italija.

D'Annunzio se je poslovil od Reke in odšel po svetu. Baj se nastani v Parizu. Na Reki še vedno ni miru. Gotovi ljudje bi radi na vsak način preprečili osamosvojitve Reke in jo spravili čisto pod oblast Italije. Poslanec Zanella je skušal posnemati d'Annunzia in se proglasiti za gospodarja Reke. Njegov načrt so pravočasno preprečili. Pri tem je padlo več arditov. Usoda Reke je važna zlasti za Slovenijo in Hrvatsko kot velika izvozna in uvozna luka.

Iz Rusije prihaja poročilo, da se je zgodil atentat na mogočnega poglavarja boljševikov Lenina. Nekateri trde, da pripravlja rdeče židovsko-azijatsko carstvo veliki spomladanski boj proti „civilizirani“ Evropi. Menda so te vesti bolj pravičnice kot osnove. Danes si je velika večina evropskih držav toliko opomogla, da bi lahko odbile tak napad. Značilno je, da eden izmed voditeljev nemške socialne demokracije, znani Bernstein, Leninu očita, da ga je svočas podkupil nemški generalni štab s 50 milijonov mark v zlatu. In to bi naj bil „osvoboditelj“ Rusije!

Tedenske novice.

Obmejnim Slovincem! Prve dni febr. pridejo v vaše hiše državni popisovalci. Izvedeli ste že, kaj pomeni ljudsko štetje. Med drugimi vprašanji, na katera boste morali odgovoriti, je tudi vprašanje o materinskem jeziku. Občevalnega jezika, ki je ž njim delala prejšnja avstro-ogrska vlada iz Slovanov Nemce in Madžare, ne pozna naša država. Mnogo jih je med nami, ki so se v prejšnjih razmerah dali zapeljati in se zapisali med Nemce. Drugi so bili prisiljeni zatajiti svoj materinski jezik. V Jugoslaviji tega ni več; naš narod je svoboden. Vsak, kateri bi še v tem trenutku tajil svoj materinski jezik, se izključi iz naroda in stori dobro, ako čimprej pobere šila in kopita ter se preseli tja, kamr ga vleče srce. Pravi in pošteni Nemci so lahko enakopravni jugoslov. državljani, a za nemčurje ni več mesta v naši krvi in mučeništvom osvobojeni domovini. Vsak naj odgovori na vprašanje o materinskem jeziku po resnici in pravici.

Vojvoda Živojin Mišić †. Dne 21. t. m. je umrl v Beogradu znameniti vojskovodja Živojin Mišić. Zmage, ki jih je dosegel na bojnem polju, so prinesle Slovincem novo dobo narodne zgodovine in zaradi tega veliki pokojnik zasluži, da izve o njegovem imenu slednja slovenska hiša. Živojin Mišić (roj. l. 1855 kot sin kmetijskih starišev) se je odlikoval kot general-vojskovodja že v vojni balkanskih zaveznikov proti Turčiji (l. 1912). V začetku svetovne

vojne je bil komandant prve armade in je novembra 1914. leta razbil vojsko avstrijskega generala Potioreka ter jo vrgel preko Save. Vsled nastopa Bolgarije in Nemčije se je morala srbska armada umakniti čez Albanijo na otok Krf. Vojvoda Mišić je temeljito preosnoval oslabiljeno in izmučeno vojsko in ustvaril iz nje nove krepke borilce za vzvišeni ideal narodnega osvobojenja in ujedinjenja. Žnjimi je nastopil leta 1916 pri Bitolju, odkoder je srbska vojska udarec za udarcem krhala sovražnikovo silo, dokler ni nasopil junija l. 1918 popolen zlom. Čez par mesecev so srbske čete dospele v Beograd, od tam se pa razšle širom Jugoslavije. 1. decembra 1918 pa je, kakor znano, nastala kraljevina SHS kot naslednica prejšnje Srbije. Nedvomno imajo vojskovodje velikanski vpliv na izid vojne. Kaj bi bila še tako hrabra vojska brez organizatoričnega talenta vojskovodje? Kaj bi bila Francija brez Focha, Nemčija brez Hindenburga in naša država brez — Mišića? Danes so vojni uspehi zaključeni; vojaški talenti stopajo v ozadje, umikajoč se pred političnimi. Vprašajmo se: kaj bi bilo iz naše lepe, bogate države, če bi imeli tudi na političnih frontah dalekovidne, nesebične, blagorodomovine služee značaje? O Mišiću pravijo, da je bil značaj in vse njegovo delo dokazuje, da je služil nesebično in zvesto zgodovinski ideji srbskega naroda. Ljubil je vse Jugoslovence, pri srcu mu je bil slovenski del naroda. Pokopali so ga na državne stroške; država bo vzdrževala njegovo obitelj. Slava spominu vojvode Mišića!

Luka Svetec †. V Litiji je umrl 21. t. m. eden izmed najstarejših prvakov slovenskega narodnega gibanja, notar Luka Svetec. Deloval je še v dobi ilirizma; na to je nastopal v zvezi z dr. Bleiveisom in drugimi rodoljubi, ki so polagali temelje naši narodni osamosvojitvi. Na večer svojega življenja je doživel, da so se izpolnili ideali, za katere je delal vse življenje. Učakal se je starosti 95 let. Bodi tudi njemu ohranjen zvest spomin v slovenskih srcih!

Zamenjava eno- in dvekronskih bankovcev bi se imela vršiti koncem januarja. Tako so vsaj poročali dnevni listi. Kljub temu, da bo že prihodnje dni prvi februar, ni o zamenjavi ne duha ne sluha. Menimo, da nam bodo ponudili zamenjavo koncem februarja in potem zopet dalje, dokler ne bodo te papirnate cunje tako raztrgane, da jih bo malo sposobnih za zamenjavo. Zahtevamo ponovno, naj se rok za zamenjavo pravočasno razglasi po listih. Upamo, da so naznanjeni „vagani“ drobiža že dospeli v Beograd!

Sprememba imenna. Deželna vlada za Slovenijo je dovolila g. Rudolfu Zietterschlagerrju, disponentu Gospodarske Zadruga v Gornji Radgoni, spremembo priimka v Zober.

Domače vesti.

Ljutomer. Bralno društvo za ljutomersko okolico priredi na svečnico dne 2. februarja v telovadnici narodne šole igro s petjem v štirih dejanjih: „Fabiola in Neža“. Začetek ob 3. uri popoldne. Ta ganljiva slika mučeniške smrti trinajstletne sv. Neže bo posebno na mladino napravila globok vtis. Zato vsi vabljeni k obilni udeležbi.

Apače. Po vaseh v Apački kotlini, kjer se nahajajo poštni nabiralnik, še vedno leže poštne tablice z napisi „K. k. Postablage“, v Lutvercih — na Probstovi hiši — je še čisto nova. Menda nimajo niti v sosedni Avstriji teh „K. k.“ spominov.

Gornja Radgona. Kakor smo že poročali, priredi tukajšnje prostovoljno gasilno društvo dne 1. februarja ob 8. uri zvečer v Karbašovi dvorani svoj plesni venček. Pristop imajo le vabljeni. Kogar bi se pomotoma prezrlo, naj se blagovoli obrniti na g. Vengusta.

Gornja Radgona. V cerkvi je zadela smrt Antonijo Duh iz Radgone. Ko je zapustila spovednico, jo je udarila kap in ni prišla več k zavesti.

Gornja Radgona. (Razno.) Tukajšnji sodni svetnik g. Anton Cigoj je nastopil svoje

stalno službeno mesto v Novem mestu. Za sodnega predstojnika je imenovan g. sodnik J. N. Vrabl, dosedaj v Ljutomeru. — Osnovno se je „Dramatično društvo“, ki si bo nabavilo nov oder in se posvetilo odgoji dobrega delitantskega naraščaja. — „Narodna obrana“ bo priredila v bližnjem času več predavanj, po možnosti s skioptičnimi slikami. — Na cesti proti Črešnjevem te pozdravlja „Verbotener Weg“. Ali je onstran Mure v Radgoni tudi kak slovenski napis? — Dr. Kamnikerja je videti večkrat na naši strani. Ali prihaja kot medicinalni ali pa kot politični svetnik?

Gornja Radgona. To nedeljo (30. januarja) ob 4. uri popoldne se vprizori v dvorani Posojilnice igra v treh dejanjih „Na dan sodbe“. Igra se odlikuje po svoji lepi, ganljivi vsebini. Vsakomur, ki jo obiše, se nudi užitek. Nastopi v celem 18 oseb. Vstopnina: sedeži I. vrste 15 K, II. vrste 10 K, III. vrste 6 K. Stojišča 4 K. Predprodaja vstopnic v knjigarni „Panonija“.

Ljutomer. Obrtniško in trg. društvo v Ljutomeru je naklonilo Podpornemu društvu Narodne šole del čistega dobička svojega plesnega venčka t. j. 150 K, za kateri dar se odbor najsrčneje zahvaljuje. — Na Krapju (Sp.) je umrl velespoštovani kmet Janez Smodiš po kratki in mučni bolezni. Škoda vrlega vaščana, katerega bodo sosedji težko pogrešali. Naj mn svetli večna luč!

Ljutomer. V nedeljo, dne 6. februarja po rani maši se vrši v Ljutomeru shod zveze viničarjev v telovadnici Narodne šole. Viničarji in poljski delavci vabljeni. — Isto nedeljo popoldne ob dveh se vrši na Cvenu shod poljskih in drugih delavcev v cvenski šoli. Na obeh shodih govornik iz Ljubljane.

Vsem, ki iščejo nasvetov.

V Gornji Radgoni imamo „Narodno obrano“ in podružnico „Jugoslov. matice“. Obe ste navezani na ožji krog svojih članov, nimate pa pravega stika z ljudstvom in ljudstvo tudi ne ž njima. Marsikdo je večkrat v zadregi, kje in kako naj dobi pojasnila, navodila in nasvete v raznih zadevah, ki se tičejo našega obmejnega narodnega življenja. Čestokrat bi se rad poučil na pr. glede kakega važnega zakona (državljanstvo, prometne omejitve na meji) ali o drugih rečeh, ki ne spadajo izključno v območje oblasti in gospodarskih zavodov, pa ne ve, kam naj se obrne. „Narodna obrana“ in „Jugoslov. matica“ hočete ustvariti skupno nekaj prijazen kotic, kjer bi se lahko vsakdo porazgovoril o zadevah, ki ga zanimajo in katere nimajo kakega politično-strankarskega obeležja. Da pride naša splošnonarodna organizacija v živahnejše stike z ljudstvom, bo takoj pričela s pripravami za obmejno narodno pisarno. Vsako nedeljo in praznik od 8. do 10. ure dopoldne bode v šolskem poslopju v Gornji Radgoni eden ali drugi društveni odbornik na razpolago vsem, ki iščejo raznih nasvetov in se ne vedo kam zateči. Obmejni Slovenci, ki zahajate v Radgono, zapomnite si to in se v danem slučaju obračajte s polnim zaupanjem na „Narodno obrano“. Kakor hitro bo mogoče, dobi društvo svoj lokal, ki bo prijazno zavetišče vsem onim, kateri si žele tukaj na državni meji ožjih stikov med ljudstvom in vsemi domačimi krogi ne glede stranke in osebnosti.

Gospodarstvo.

Zavarovanje proti požaru. Kakor znano, so vse zavarovalnice, ki imajo svoj sedež v Avstriji, Nemčiji in na Madžarskem stavljen pod sekvester. Vsem tem zavarovalnicam je zabranjeno delovanje v naši državi, dokler ne dobijo novih koncesij ter položijo visokih kavcij. Vsakogar je torej svariti, da pri teh zavarovalnicah ne sklepa novih zavarovanj, niti ne povišuje že poprej sklenjenih zavarovanj. V veljavi pa ostanejo vsa zavarovanja, ki so bila sklenjena pred novim letom 1919, dočim so po novem letu 1919 sklenjena zavarovanja neveljavna. Kdor ima torej veljavno sklenjeno zavarovanje, mora tudi plačevati zavarovalnino, dokler mu doba ne poteče. Pač pa lahko vsakdo poviša zavarovanje, pri kateri domači zavarovalnici na podlagi pogodbe s tujo zavarovalnico. Za okraj Gornja Radgona je zastopnik domače zavarovalnice „Banke Slavije“ g. Franc Korošec, trgovec v Gornji Radgoni, pri katerem se dobijo tozadevna nadaljna pojasnila.

Obrestna mera gre zopet kvišku. Večinoma vsi večji denarni zavodi v Sloveniji so zvišali s 1. januarjem 1921 obrestno mero. Enako je storila tudi Posojilnica v Gornji Radgoni ter zvišala z novim letom obrestno mero za hranilne vloge od 3½ % na 4 %. Obresti hranilnih vlog se pripisujejo odslej vsakega pol leta h kapitalu. Rentni in invalidski davek, katerega bi morali nositi vlagatelji, plačuje Posojilnica sama.

Modra galica. Gospodarski zadrugi v Gornji Radgoni se je posrečilo, dobiti modro galico po posebno ugodni ceni. Medtem ko jo deli Kmetijska družba potom svojih podružnic po 24 K za kg, bo jo oddajala Gospodarska zadruga v Gornji Radgoni in pri vseh njenih podružnicah svojim zadrugnikom po 20 K za 1 kg, nezadrugnikom pa po 22 K za kg. Opozorjamo na to one vinogradnike, kateri še se z modro galico niso preskrbeli, da se poslužijo te ugodne prilike. Galica bo v najkrajšem času dospela.

Hranilnica v Radgoni. Narodna obrana v Gornji Radgoni, katera si je dala nalogo, vsepovsod zastopati koristi naše države in naših državljanov, opozarja tem potom vse one, kateri dolgujejo hranilnici v Radgoni (radgonski nemški šparkasi) še kake terjatve, da jih nemudoma poplačajo. Danes namreč obstoji možnost, da lahko plača vsak svoj dolg pri imenovani hranilnici v enakem znesku z nemškim denarjem. Enako se plačujejo tudi obresti. Ako dolguješ na primer od predvojnega časa 5000 K, ti danes ni treba plačati tega zneska v jugoslovanskih kronah temveč ga ravno tako odplačaš z 5000 avstrijskimi kronami in šparkasi ti more izročiti izbrisno pobotnico. Priporočamo pa vsakomur, da to čimprej stori, dokler je še kurz avstrijske krone tako slab. Kdor nimaa denarja pri rokah, naj si ga izposodi, saj

imamo v našem okolišu dovolj denarnih zavodov. Onim pa, ki imajo denar v imenovani hranilnici še vloženi, damo dober svet, naj ga ne dvigajo temveč naj še mirno čakajo. Kadar bo ugodna prilika, jih bomo na tem mestu obvestili.

Cene na mariborskem trgu. Svinjski špeh 1 kg K 38— do 50—, svinjska mast K 52— do 56—, svinjsko meso K 32— do 36—, goveje meso K 18— do 22—, telečje meso K 20— do 22—, purani komad K 120— do 180—, goske K 80— do 140—, piške K 20— do 60—, domači zajci K 10— do 30—, jajca K 3— do 4—. Pšenica 1 kg K 6— do 7—, koruza K 4— do 5—, ječmen K 4.50 do 5—, oves K 3—, ajda K 3—, ajdovo pšeno K 11— do 12—, proso pšeno K 7— do 8—. Bučno olje 1 liter K 68— do 76—. Krompir 1 kg K 2— do 2.20. Jabolka 1 kg K 4— do 8—. Orehi 1 kg K 16— do 17—. Mleko 1 liter K 4.50 do 5—.

Inženier Ferdo Lupša.

Spomini na Siam.

Planjava centralnega Sijama.

Spominjam se nekaterih obseženih jezer, kjer kraljuje nad rastlinstvom lotoscvetlica „boa luang“ (Nelumbium speciosum). Tako jezero je „Bung Plua Acham“ v bližini reke Menam Nakom Nayok. To jezero je menda kakih 20 kilometrov dolgo in po več kilometrov široko ter se izteka v omenjeno reko. Zlasti v bližini tega jezera sem svoj čas (1905) imel priliko opazovati skoraj vsak dan trume divjih slonov, kakih sto do dve sto glav. Pogosto so se pomikala ta krđela semintja, preplavala tuintam omenjeno reko od nasprotne strani, oddaljene le par kilometrov od mojega

šotorišča. Seveda jih je z naše strani pozdravilo nerovno streljanje. Čudno je, da je mogel mnogokrat en sam strel pognati celo krđelo slonov v beg, dočim se nasprotno en sam slon nikdar ni umaknil, četudi ga je zadela krogla. Za človeka, ki ni vajen takih obiskov, je to nekaj strahotnega, in votlo-doneče trobljenje teh velikanov učinkuje na človeka z nepozabnimi dojmi, zlasti če ga sliši iz bližine v temni noči.

Med pernatimi prebivalci je za te planjave značilna siva riževa ptica „nok Kachap“, ki je podobna našemu vrabcu ne le po značaju, ampak tudi po velikosti in načinu življenja. Živi v krđelih po več tisoč in je za riževa polja velika škodljivka. Zato jo poljedelci zalezujejo kjer le mogoče, zlasti na ta način, da v gnezdi polirajo jajca in mladiče. Kakor vse druge, gnezde tudi riževe ptice v času, ko se narava pomlajuje, to je v deževni perijodi. Za gnezdišča si prav rade izbere bambusove goščare, kjer pa teh ni, tam se zadovoljijo tudi s travo, ki zraste v tako višino, da ne more povodenj gnezdam škodovati. Gnezda so lepo umetno delo, spletena iz precej dolgih travnih nihi, katere si za to pripravi ptica sama. Vsako gnezdo je okroglo oziroma podolgovato, jajcu podobno in meri v premeru kakih 15 centimetrov, visi pa od vrha navzdol na 30—50 centimetrov dolgi, pleteni vrvi ob strani travinega stebila. V to od vseh strani zakrito gnezdo ima ptica dostop le po približno 50 centimetrov dolgem spletenem hodniku, ki je ob strani priprt in visi navzdol. Ta hodnik je tako velik, da more ptič splezati po njem v gnezdo, torej 5—7 centimetrov v premeru. Na ta način so mladiči zavarovani proti dežu in drugim nezgodam in zoper sovražnike; ta njihova zibelka se zaziblje v vsakem vetru, ne da bi bili mladiči v nevarnosti pasti iz nje. (Konec prih.)

Šmarnico lepo belo, korenato, ima na prodaj na drobno in na debelo po zelo nizki ceni **Franc Štuhec, Terbegovci,** pošta Sv. Jurij ob Ščavnici.

4 lepa brestova debla dolga 12—13 m proda **Štefan Nemec, Stanetinci,** p. Jurij ob Ščavn.

Gospodinjo starejšo žensko, dobro kuharico, snažno, samostojno v vseh gospodinskih opravilih, sprejem vsled zenine smrti. Prednost imajo one do 40 let. Ponudbe pod „**Stara sreča**“ na upravnistvo našega lista.

Deske raznih debelosti, 3.80 m in 4 m dolge, late, tramiče, (Stafelne) roženice in tramovje, za mizarje, tesarje, stavbe in domačo rabo ima na zalogi **Gospodarska zadruga v Gornji Radgoni.**

Ljubitelji lepih knjig!

Segajte po knjigah, katere
:: ima v svoji zalogi ::
knjigarna Panonija
v Gornji Radgoni

Največja zaloga razno-
vrstnih **strojev**

kot slamoreznic, reporeznic, alfa-separatorjev, čistilnikov (trijerjev), vejalnih strojev, viteljnov (gepelnov), mlatilnic i. t. d. pri

Gospodarski zadrugi v Gornji Radgoni
Najnižje cene! Ogled zaloge prost!

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI

r. zadr.
z n. z.

Hranilne vloge sprejme in jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta prez posebnega naročila h kapitalu. Hranilne knjižice drugih inzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. poštno-čekovnega urada v Ljubljani štef. 10.593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

Posojila na osebni kredit, na hipoteke, trgovske kredite in v tekočem računu daje pod najugodnejšimi pogoji. Izposojuje tudi na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnih plačuje pri Posojilnici svoj dolg naprej. Stroški za to ne presegajo nikdar 10 kron. Prošnje za vknjižbo novih, kakor tudi za izbris plačanih posojil dela Posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure so vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne. Ob uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradi posli izvršujejo vsak delavnik od 8. do 12. ure dop.

..... Uradni prostori so v lastni hiši, Glavna cesta štef. 14, zraven kolodvora.